

היום נלמד בעזרת ה':

חגיגה דף כג

למדנו במשנה: **מי שנושא מנעל של זב (= המנעל טמא בטומאת מדרס) יכול לשאת גם כלי חרס שבתוכו יש תרומה, לפי שאף אם המנעל יגע בכלי חרס הרי שהתרומה שבתוכו לא תיטמא, שאין כלי חרס נטמא מגבו, אבל אסור לעשות כן אם בתוך הכלי חרס יש קודש. הגמרא מבארת מה החילוק בין קודש לתרומה.**

ונפסקה רצועה של סנדלו שהיה טמא במדרס הזב, ונטל את הרצועה והניחה על פי חבית של חרס, ונפלה לאויר החבית ונטמאה החבית והיין של קודש שבתוכה.

לא אסרו אלא בירדן ובספינה: 'ירדן וספינה' יבוארו בהמשך. רבי חנניה בן עקביא סובר שכל מקום שגזרו חכמים על משהו בגלל מעשה שהיה, הרי שהם גזרו בדיוק באותו אופן שבו אירע המעשה, וכיון שהמעשה עם הסנדל היה בקודש לכן הם גזרו על קודש ולא על תרומה.

ולא יעמוד בצד זה של הנהר ויזרקם לצד השני של הנהר.

אלא א"כ רגליו היו נוגעות בקרקע: משום שהמעשה שהיה (= הגמ' תביא אותו בהמשך) אירע בספינה, וספינה שטה על המים ואינה נוגעת בקרקע.

אבל מעבירן על גבי הגשר: כיון שרגליו נוגעות בגשר.

רבי חנניה בן עקביא אומר: חכמים אסרו לשאת מי חטאת רק בירדן ורק בספינה, משום שכך היה המעשה. שהיה מעשה באדם אחד שהעביר מי חטאת ואפר חטאת בספינה ששטה בירדן, ונמצא כזית של מת תחוב בקרקעית הספינה, ומי החטאת ואפר החטאת האהילו עליו ונטמאו.

סנדל טמא: האם דוקא בסנדל טמא גזרו שלא יעבירו עם חבית של קודש, או אפילו בסנדל טהור גזרו מחשש שמא יקח סנדל טמא?

חבית פתוחה: דוקא, או אפילו בחבית סתומה גזרו משום חבית פתוחה?

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

עבר ונשא: אם עבר על הגזירה ונשא סנדל עם קודש אך ידע בוודאות שלא נגע הסנדל בחבית, מה הדין?

למדנו במשנה: כלים הנגמרים בטהרה וכו': כלי יכול לקבל טומאה רק לאחר שנגמרה מלאכתו. אם נזהר שהכלי לא יטמא משעה שהיה קרוב לגמר מלאכתו, בכל זאת צריך להטבילו כדי שיוכל להשתמש בו לקודש, אבל לתרומה אינו צריך להטבילו.

דגמרינהו מאן: מי האומן שגמר את הכלים? הרי אם גמרן 'חבר' השומר על טהרה אין צריכים כלל טבילה, מאידך לא יתכן לומר שגמרן עם הארץ כי המשנה אומרת שהם 'נגמרים בטהרה'?

צינורא דעם הארץ: ואנו חוששים שעם הארץ הוא זב שרוקו מטמא. הגמרא מבררת מתי ניתז הרוק על הכלי: האם קודם שנגמרה מלאכתו (ואז הוא עדיין אינו 'כלי' ואינו נטמא), או לאחר מכן (ואז ה'חבר' שומר עליו מעם הארץ)?

טבילה אין הערב שמש לא: המשנה אמרה **'כלים הנגמרים בטהרה צריכים טבילה'** - משמע שאינם צריכים להמתין ל'הערב שמש' (= שקיעת השמש של יום הטבילה).

הקדמה חשובה להבנת הסוגיא: הדין הוא שטבול יום (= טמא שטבל ונטהר אבל עדיין לא העריב שמשו) כשר להתעסק בפרה אדומה. הצדוקים היו אומרים שאסור לטבול יום להתעסק בפרה, וכדי להוציא מליבם היו מקפידים שכל העוסקים בפרה (= האנשים והכלים) יהיו טבולי יום, כלומר שהיו מטמאים אותם לפני שעסקו בפרה, והיו טובלים, ואח"כ היו מתעסקים בפרה לפני שהעריב שמשם.

שפופרת שחתכה לחטאת: קנה חלול שיש לו פקק, ומיועד להכניס לתוכו אפר פרה אדומה. לדעת ר"א - יטביל אותה מיד, לפי שהיא כבר טמאה ואינו צריך לטמאות אותה בטומאה אחרת. ולדעת ר' יהושע - קודם יטמא אותה ואח"כ יטביל אותה.

הגמרא מבארת שאת השפופרת צריך להטביל בגלל החשש שמא ניתז רוק מעם הארץ עליה. אמנם נחלקו ר"א ור"י האם מספיק החשש הזה, או שצריך לטמאות אותה שוב כדי שיהא היכר שאנו לא עושים כמו הצדוקים ולא ממתנינים להערב שמש.

בשלמא לרבי יהושע: במשנתנו ראינו שטומאת הרוק של העם הארץ מצריכה רק טבילה ולא הערב שמש. לדעת רבי יהושע מתיישב הדבר עם דין השפופרת. כי משום שאינה צריכה הערב שמש, לא מספיקה לנו טומאת הרוק של עם הארץ, אלא מטמאים את השפופרת בטומאה חמורה יותר המצריכה הערב שמש, בכדי להוציא מליבן של צדוקים ולהראות שאנו משתמשים בה קודם.

(המשך בדף הבא ↓)

אבל לדעת רבי אליעזר שלא מטמאים אותה בטומאה נוספת, אין שום היכר לצדוקים, שהרי בכל מקרה לא צריך הערב שמש?

עשאוה כטמא שרץ: באמת לא צריך הערב שמש לכלים הנגמרים בטהרה, וההיכר הוא שהשפופרת של חטאת עשאוה כאילו נגעה בשרץ, וכלי שנטמא משרץ צריך הערב שמש. אלא שאנחנו משתמשים בשפופרת לחטאת מיד לאחר הטבילה לפני הערב שמש.

קושיא: אם עשאוה כאילו נגעה בשרץ הרי שהיא בדרגת 'ראשון לטומאה', וא"כ מדוע היא מטמאה את האדם הנוגע בה, והרי אדם לא נטמא מ'ראשון' אלא רק מ'אב הטומאה'?

אלמה תניא חותכה ומטבילה: ומלשון 'מטבילה' משמע שרק צריכה טבילה אך לא הזאה.

והתניא מעולם לא חידשו דבר בפרה: כיון שהיו מטמאים את הכהן השורף את הפרה שהיה עושה אותה כשהוא טבול יום, לכן היו עושים הרבה מעלות כדי שלא יבואו לזלזל בה, ובכל זאת לא חידשו בה מעלה שלא קיימת בשום מקום, ואם אתה אומר שעשו בה מעלה שכלים הנגמרים בטהרה נחשבים כאילו נטמאו במת זהו חידוש גדול שלא מצאנו בשום מקום, שהרי הם לא נגעו במת.

אביי מתרץ: כוונת הברייתא ש'לא חידשו דבר' שלא נתנו טומאה לדבר שאינו מקבל טומאה, כגון שלא אמרו לגבי פרה שקרדום נטמא בטומאת מושב הזב, שהרי קרדום לא מיועד לישיבה ודבר שלא מיועד לישיבה לא יכול להיטמא בטומאת מושב הזב. אבל בכלי הראוי לקבל טומאה, כן חידשו בו שלמרות שלא נגע במת אנו רואים כאילו נגע.

הגמרא מביאה ברייתא בה מבואר שרק כלי המיועד לישיבה נטמא בטומאת מושב:

כדתניא וכו': נאמר **"וְהַיִּשֵּׁב עַל הַכְּלֵי אֲשֶׁר יֵשֵׁב עָלָיו הַזָּב יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב"**, אולי לא משנה על איזה כלי ישב הזב, אלא אפילו אם הזב הפך כלי שמוזדדים בו סאה וישב עליו, או שהפך כלי שמוזדדים בו תרקב (= חצי סאה) וישב עליו הרי שהכלי נטמא בטומאת מושב? לכך נאמר **"וְהַיִּשֵּׁב עַל הַכְּלֵי אֲשֶׁר יֵשֵׁב עָלָיו"** ללמדנו שרק כלי המיוחד לישיבה נטמא אם הזב ישב עליו, אבל אם ישב על כלי כגון סאה או תרקב שאומרים לו 'עמוד ונעשה מלאכתנו' כלומר קום מהכלי שאתה יושב עליו כי אנו צריכים לעשות בו את מלאכתנו (= שהרי אינו מיועד לשבת עליו), אין הכלי נטמא בטומאת מושב.

(המשך בדף הבא ↓)

למדנו במשנה: הכלי מצרף וכו': אם יש הרבה חתיכות של אוכל בתוך כלי, ונגע אדם טמא (= באב הטומאה) בחתיכה אחת, אם החתיכות הן של קודש, הרי שהכלי מצרף את כל החתיכות להיות כחתיכה אחת וכולן טמאות. אבל אם הן של תרומה, הרי שהחתיכה הראשונה נעשית 'ראשון' לטומאה, והחתיכה שנוגעת בראשונה נעשית 'שני', והחתיכה שנוגעת בשניה נעשית 'שלישי'.

מתיב רב כהנא: איך למד רבי חנין את דין צירוף כלי מפסוק בתורה, והרי דין זה הוא מדרבנן? הוכחה לכך מדברי המשנה בעדויות: בתחילה העיד ר' שמעון בן בתירה שאם נגע טמא במקצת האפר שבתוך כלי, הוא טימא את כולו. דין זה ודאי דרבנן שהרי הפסוק לא מדבר על חטאת אלא על קודש. ומכך שכתוב בהמשך המשנה 'הוסיף רבי עקיבא' משמע שגם הדין של צירוף לקודש הוא רק דרבנן?